

การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนผ่านเว็บโดยครูต้นแบบ ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ดร.ปรัชญนันท์ นิลสุข* พรทิพย์ เอกมหาราช** กณัฐฐา จำลองกุล** และมัณฑนา ตะเคียนทอง**

บทคัดย่อ

การพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยครูต้นแบบของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา คัดเลือกครูครูประเภทวิชาเกษตรกรรมและครูประเภทวิชาอุตสาหกรรมที่สมัครและผ่านการคัดเลือก เพื่อเป็นครูต้นแบบเกษตรกรรม ครูต้นแบบช่างอุตสาหกรรม และครูต้นแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จาก 6 รายวิชา จำนวน 24 คน แบ่งเป็นครูต้นแบบเนื้อหาวิชาละ 3 คน และครูต้นแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์วิชาละ 1 คน ได้แก่ วิชาการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว วิชาหลักการส่งเสริมการเกษตร วิชาหลักพืชกรรม วิชาเครื่องมือวัดไฟฟ้า วิชางานไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เบื้องต้น วิชางานเครื่องยนต์เบื้องต้น นำมาร่วมกันพัฒนาการเรียนการสอนผ่านเว็บด้วยโปรแกรม Moodle e-Learning ตามรูปแบบเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาความสามารถมนุษย์ 5 ชั้น พบว่า ครูต้นแบบสามารถพัฒนาสื่อการเรียนการสอนผ่านเว็บได้ครบทั้ง 6 รายวิชา ตามรูปแบบและขั้นตอนของการพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การประเมินสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของครูต้นแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้แบบประเมินคะแนนคุณภาพของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ 4 ด้าน ผ่านเกณฑ์ทุกรายวิชา การประเมินครูต้นแบบโดยนักเรียน-นักศึกษาและครูผู้ร่วมงาน จำนวน 719 คน โดยรวม 3 ด้าน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เรียงลำดับคือ ด้านการครองตนของครูต้นแบบ ด้านการประสานงานกับวิทยาลัยและชุมชน และด้านการจัดการเรียนการสอนของครูต้นแบบ ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ 6 วิชา พบว่า เกือบทุกรายวิชา มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 มีเพียงวิชางานเครื่องยนต์เบื้องต้น ที่ยังต้องปรับปรุงก่อนใช้งานจริง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

บทนำ

แนวคิดในการพัฒนาประเทศไทยไปสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มุ่งเน้นที่ความดี มีคุณธรรม จริยธรรม เมตตาธรรม วัฒนธรรม การจัดการความรู้ให้เกิดความรอบรู้ การพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาที่มีอยู่ในคนและชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) ระบบการสื่อสารโทรคมนาคมสมัยใหม่ทำให้การติดต่อสื่อสารกระทำได้เร็วขึ้น รูปแบบการเรียนรู้ใหม่ ๆ

อันเกิดจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีมีให้เห็นอยู่มากมาย การจัดการศึกษาในปัจจุบันเน้นให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดวิเคราะห์และศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะและให้คำแนะนำกับนักเรียนนักศึกษา เป็นสิ่งที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา, 2546) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้ครูและนักเรียนมีช่องทางในการติดต่อสื่อสารในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ครูสามารถส่งผ่านบทเรียนไปยังนักเรียน นักเรียนสามารถติดต่อสื่อสารกับสถานศึกษา หรือระหว่างผู้เรียนด้วยกัน (มนต์ชัย เทียนทอง, 2548) การเรียนการสอนจึงสามารถกระทำได้ทุกที่ทุกเวลา

การเรียนการสอนผ่านเว็บได้เข้ามามีบทบาทอย่างยิ่งในระบบการศึกษา ในอดีตสถานศึกษาจะต้องเรียนในเวลาเดียวกัน ในที่เดียวกันและสำหรับบางคนเท่านั้นที่มีโอกาสเข้าสู่ระบบการศึกษา แต่เมื่อมีการนำเว็บเข้ามาใช้ในการศึกษา โดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ การเรียนการสอนผ่านเว็บทำให้สถานศึกษาสามารถจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บที่ผู้เรียนสามารถเรียนได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ และทุกคน (Aggarwal and Bento, 2002) การพัฒนาระบบการเรียนการสอนออนไลน์ในแบบที่เป็นอีเลิร์นนิ่ง โดยปกติไม่สามารถจะสื่อสารโดยอาศัยการพูดหรือโต้ตอบกันได้อย่างรวดเร็ว การที่ไม่ได้ติดต่อสื่อสารในลักษณะคำพูดจึงทำให้ต้องพึ่งพาการอ่านข้อความที่ปรากฏอยู่ในเว็บแต่เพียงอย่างเดียว โดยขาดการสื่อสารในลักษณะที่เป็นการพูดโต้ตอบ (Liberati, 2004) ปัญหานอกจากนี้ของการจัดการเรียนการสอนบนเว็บก็เนื่องมาจากการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์ ประกอบด้วยผู้เรียนมีความสับสนการขาดการตัดสินใจในด้านเหตุและผลของผู้เรียน ความยากในการจัดระดับที่เหมาะสมสำหรับเนื้อหาออนไลน์ ซึ่งเป็นเรื่องสำหรับผู้สอนจะต้องให้คำแนะนำและแสดงถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการเรียนการสอนผ่านเว็บ (Bonk, Wisher and Lee, 2004) การจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บจึงเป็นการสอนที่ควรอยู่บนพื้นฐานของการออกแบบอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะควรจัดทำเนื้อหาโดยครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน มีประสบการณ์สูงและเป็นสื่อที่จะนำไปใช้ได้ครอบคลุมทั้งเนื้อหาวิชา ก็จะทำให้สื่อดังกล่าวมีคุณภาพและใช้งานได้เกิดประสิทธิภาพ

ครูที่ควรจะเป็นผู้เข้ามาพัฒนาเนื้อหาบทเรียนในการจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บก็คือ ครูต้นแบบ เพราะครูต้นแบบคือ ครูที่มีผลงานดีเด่นด้านการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเรียนรู้อย่างมีความสุข มีขั้นตอนการสอนที่สามารถเป็นแบบอย่างและสามารถขยายผลแก่เพื่อนครูได้มีความประพฤติดี ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณครูและมีบุคลิกภาพของความเป็นครู (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2546) แต่ครูต้นแบบแม้จะมีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเนื้อหาอย่างยิ่งแต่ก็ยังมีขาดทักษะในจัดทำบทเรียนผ่านเว็บ จึงควรอาศัยครูที่มีความรู้ความสามารถสูงในด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นผู้ร่วมในการพัฒนาบทเรียนผ่านเว็บ โดยเฉพาะในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้มีการพัฒนาครูแกนนำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเอาไว้เป็นจำนวนมาก (ชนิษฐา จงพิพัฒน์วิเศษและคณะ, 2549) สามารถนำครูแกนนำเหล่านี้มาร่วมใน

การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนผ่านเว็บร่วมกับครูประจำเนื้อหา เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บมีคุณภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

เมื่อพิจารณาเกณฑ์ของครูต้นแบบตามหลักเกณฑ์ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไข พ.ศ. 2546 (สำนักงานสภาการศึกษา, 2546) หมวดที่ 4 ก็จะพบว่าครูที่จะเป็นครูต้นแบบจะต้องจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีความสามารถทางวิชาการ ครูต้นแบบจึงต้องเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทั้งการจัดการเรียนการสอน การครองตน และการประสานงานกับชุมชน ไม่ใช่เพียงครูที่เก่งเฉพาะการเรียนการสอนแต่เพียงอย่างเดียว รูปแบบการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนผ่านเว็บโดยการใช้ครูต้นแบบทางด้านเนื้อหาและทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศก็ต้องการบริหารจัดการที่เหมาะสม มิฉะนั้นก็จะเกิดปัญหาและไม่สามารถส่งเสริมให้ครูต้นแบบได้แสดงศักยภาพได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นต้องมีการจัดรูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนผ่านเว็บโดยครูต้นแบบ

ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บสำหรับนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการสืบค้นข้อมูลความรู้ในคอมพิวเตอร์ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางด้วยค่าใช้จ่ายที่ถูก (ทิสนา แคมมณี, 2547) การจัดการเรียนการสอนแบบนี้เป็นสิ่งที่ครูต้นแบบไม่ได้มีความเชี่ยวชาญโดยตรงทุกคน จึงต้องหาวิธีการที่เป็นรูปแบบของเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาความสามารถของมนุษย์ (Human Performance Technology) ซึ่งเป็นรูปแบบของการบริหารจัดการตั้งแต่การวิเคราะห์ การเลือกวิธีการ การผลักดัน สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคน รวมถึงการประเมินผลในทุกขั้นตอนของระบบ (Van Tiem, Moseley, and Dessinger, 2004) เป็นกระบวนการที่ต้องนำมาปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนของครูต้นแบบ โดยในขั้นตอนของการจัดการเพื่อการพัฒนาสื่อจะเป็นไปอย่างมีระบบ ในขณะที่ส่วนที่เป็นการพัฒนาเนื้อหาจะใช้การออกแบบการเรียนการสอน (Instructional Design) มีขั้นตอนตั้งแต่การวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การนำไปใช้ และการประเมินผล อันจะทำให้กระบวนการในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนผ่านเว็บของครูต้นแบบประสบผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพนำไปใช้เป็นสื่อการสอนได้อย่างดี เป็นต้นแบบให้ครูอาชีวศึกษาได้ศึกษาวิธีการและเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่ได้สื่อการเรียนการสอนผ่านเว็บใช้งานได้ทั่วประเทศ

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนการสอนผ่านเว็บโดยครูต้นแบบ ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2. เพื่อประเมินครูต้นแบบในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนผ่านเว็บ ของสำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3. เพื่อประเมินคุณภาพสื่อการเรียนการสอนผ่านเว็บที่พัฒนาโดยครูต้นแบบของสำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็น ครูสาขาเกษตรกรรมและครูสาขาช่างอุตสาหกรรมของวิทยาลัย
ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทั้งหมด 413 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็น ครูสาขาเกษตรกรรมและครูสาขาช่างอุตสาหกรรมของ
วิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่สมัครและผ่านการคัดเลือกเพื่อเป็นครู
ต้นแบบเกษตรกรรม ครูต้นแบบช่างอุตสาหกรรม และครูต้นแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จาก 6 รายวิชา
จำนวน 24 คน ได้แก่

1. ครูต้นแบบเกษตรกรรม จำนวน 9 คน ได้แก่
ครูต้นแบบเกษตรกรรม วิชาการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว
ครูต้นแบบเกษตรกรรม วิชาหลักการส่งเสริมการเกษตร
ครูต้นแบบเกษตรกรรม วิชาหลักพืชกรรม

2. ครูต้นแบบช่างอุตสาหกรรม จำนวน 9 คน
ครูต้นแบบช่างอุตสาหกรรม วิชาเครื่องมือวัดไฟฟ้า
ครูต้นแบบช่างอุตสาหกรรม วิชางานไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เบื้องต้น
ครูต้นแบบช่างอุตสาหกรรม วิชางานเครื่องยนต์เบื้องต้น

3. ครูต้นแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 6 คน
การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนผ่านเว็บตามมาตรฐานวิชาชีพ ประเภทวิชาเกษตรกรรมและ
ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพชั้นสูง จำนวน 6 รายวิชา ครบถ้วนทั้งรายวิชาประกอบไปด้วย

คำอธิบายรายวิชา

เนื้อหารายวิชา

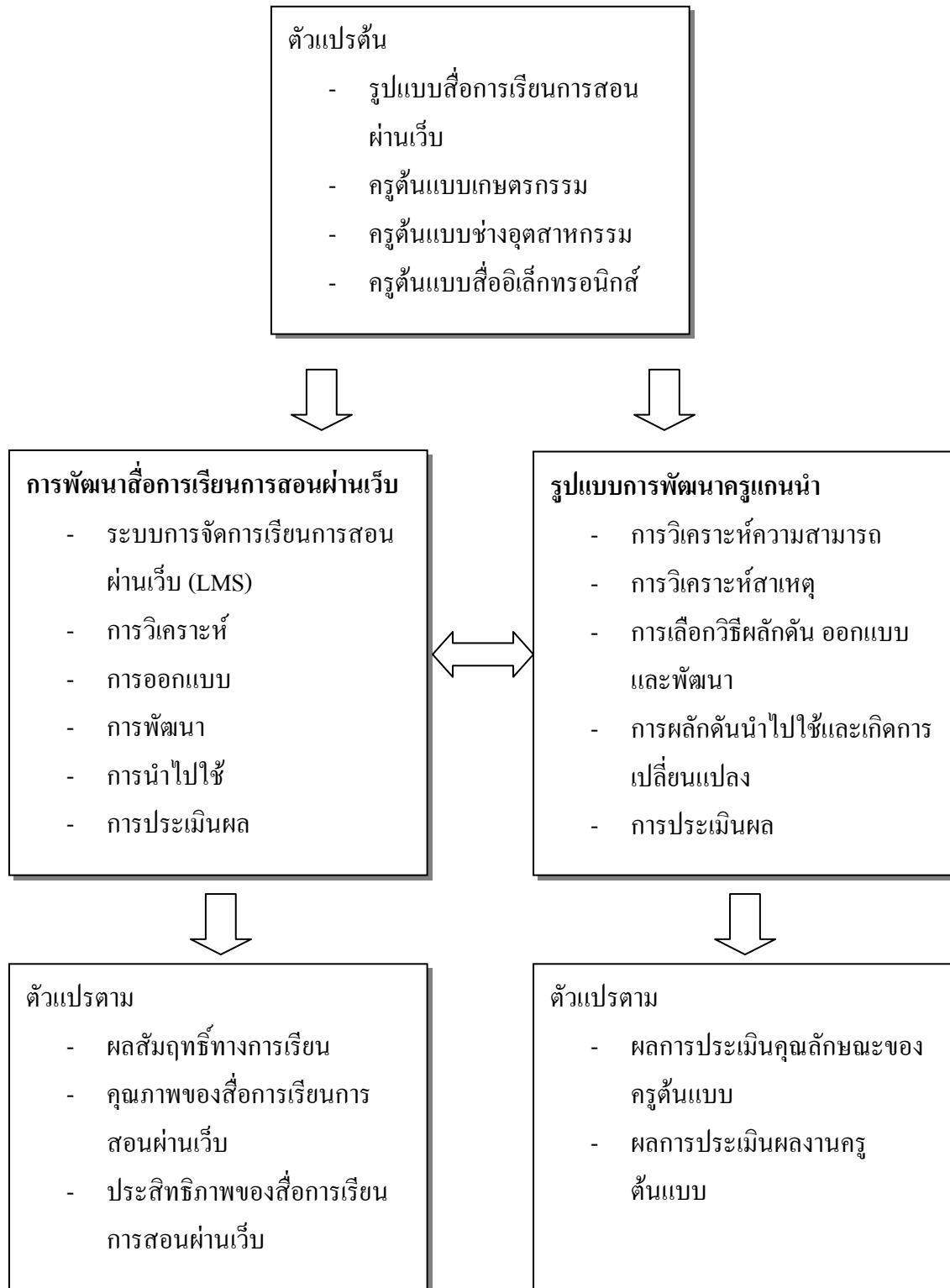
บทเรียนตามเนื้อหาวิชา

แบบฝึกหัดระหว่างเรียน

แบบทดสอบท้ายบทเรียน

ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตัวแปรที่ศึกษาและกรอบแนวคิดการวิจัย

ลำดับขั้นตอนการวิจัย

การจัดเตรียมเครื่องมือในการวิจัยและกำหนดแผนการดำเนินงานวิจัย ตามรูปแบบเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนามนุษย์ทั้ง 5 ขั้นตอน โดยมีขั้นตอนการพัฒนาดังต่อไปนี้

- ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความสามารถ
- ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์สาเหตุ
- ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบและเลือกวิธีการผลักดัน
- ขั้นตอนที่ 4 การผลักดันให้สำเร็จและเกิดการเปลี่ยนแปลง
- ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล

โดยลำดับขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการประกาศรับสมัครครูประเภท วิชาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเข้าร่วมโครงการ มีแผนการดำเนินการเป็นลำดับขั้นได้แก่

- มีนาคม 2550 รับสมัครและคัดเลือกครูมาเป็นต้นแบบ
  - เมษายน 2550 ตรวจสอบศักยภาพครูที่ได้รับคัดเลือกและจัดเตรียมระบบรองรับ
  - พฤษภาคม-มิถุนายน 2550 ครูต้นแบบจัดทำเนื้อหาและจัดทำเว็บอิเล็กทรอนิกส์
  - กรกฎาคม 2550 ทดสอบเว็บอิเล็กทรอนิกส์ หาประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
  - สิงหาคม - กันยายน 2550 ทดลองใช้ในวิชาที่กำหนด
  - ตุลาคม 2550 จัดทำรายงานผลการพัฒนาครูต้นแบบและเว็บอิเล็กทรอนิกส์
  - พฤศจิกายน 2550 - มีนาคม 2551 นำเว็บวิชาที่กำหนดใช้งานจริง
- สามารถเรียงลำดับขั้นตอนตามกระบวนการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนผ่านเว็บ ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความสามารถ

การวิเคราะห์ความสามารถในการเป็นครูต้นแบบ (Performance Analysis)

การวิเคราะห์ความสามารถครูต้นแบบใน 2 ประเด็น คือ

1. การวิเคราะห์สภาพองค์กร
  - ภารกิจ
  - สภาพความพร้อม
  - การสนับสนุน
2. การประเมินผลก่อนการพัฒนา
  - ประเมินความสามารถ
  - ประเมินหน่วยงาน
  - ประเมินความพร้อม

ในขั้นตอนนี้จะประเมินจากใบสมัครของครูที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งประเมินตนเองจาก
ใบสมัคร (วิเคราะห์ความสามารถ)

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์สาเหตุ

การวิเคราะห์สาเหตุว่าทำไมครูผู้สมัครเป็นครูต้นแบบไม่ได้รับโอกาสในการพัฒนาสื่อการ
เรียนการสอน (Cause Analysis)

การวิเคราะห์สาเหตุวิเคราะห์ใน 2 ประเด็น คือ

1. สภาพแวดล้อมที่ไม่สนับสนุน
  - ขาดการส่งเสริมจากหน่วยงาน
  - ขาดการสนับสนุนการเงิน
  - ขาดโอกาสพัฒนา
2. การขาดพฤติกรรมส่งเสริม
  - การไม่สร้างสมความรู้
  - การขาดการอบรม
  - ขาดแรงจูงใจ
  - ไม่มีความหวัง

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบและเลือกวิธีการผลักดัน

การออกแบบและเลือกวิธีการผลักดันครูต้นแบบ (Intervention Selection and Design)

การสนับสนุนความสามารถของครูต้นแบบ

การวิเคราะห์งาน/การทำงานของครูต้นแบบ

การพัฒนาความสามารถบุคคลของครูต้นแบบ

การพัฒนาทรัพยากรสนับสนุนเช่น เอกสารและพื้นที่พัฒนาเว็บ

การทำงานเป็นทีมโดยจัดวิชาละ 4 คน

การให้ความรู้ในการออกแบบและพัฒนาสื่ออย่างเป็นระบบ

อบรมระบบ LMS Moodle และให้เข้าใจรูปแบบการจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บ

การดำเนินการออกแบบและเลือกวิธีการผลักดันกระทำเป็นสองระยะ ภายหลังจากการ
วิเคราะห์และคัดเลือกครูต้นแบบแล้ว

ระยะที่หนึ่ง ดำเนินการระหว่างวันที่ 23-27 เมษายน พ.ศ. 2550 ณ ศูนย์ฝึกอบรมวิศวกรรมเกษตร
ตำบลบางพูน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี โดยนำครูต้นแบบที่ได้รับเลือกมาอบรมร่วมกันใน
เรื่องของระบบ LMS โดยอาจารย์สยาม จวงประโคน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และการออกแบบและ
พัฒนาสื่อการเรียนการสอนผ่านเว็บโดย อาจารย์ ดร.ปรัชญนันท์ นิลสุข สถาบันเทคโนโลยี

พระจอมเกล้าพระนครเหนือ เพื่อเป็นการทำความเข้าใจร่วมกันและเริ่มความสัมพันธ์ในการทำงานเป็นทีมของแต่ละรายวิชา จากนั้นก็จะเริ่มพัฒนาสื่อการเรียนการสอนผ่านเว็บตามรูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนเป็นเวลา 5 วัน หลังจากนั้นก็ให้กลับไปเพิ่มเติมเนื้อหาและเทคนิคต่าง ๆ

ระยะที่สอง ดำเนินการระหว่างวันที่ 8-9 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ณ ศูนย์ฝึกอบรมวิศวกรรมเกษตร ตำบลบางพูน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี โดยขั้นตอนนี้ครูต้นแบบจะจัดทำสื่อการเรียนการสอนผ่านเว็บด้วยระบบ LMS เป็นที่เรียบร้อยแล้วและนำเสนอผลงาน ซึ่งจะได้รับการประเมินจากศึกษานิเทศและผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 4 การผลักดันให้สำเร็จและเกิดการเปลี่ยนแปลง

การผลักดันให้สำเร็จและเกิดการเปลี่ยนแปลง (Intervention Implementation and Change) เป็นขั้นตอนหลังจากดำเนินการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนผ่านเว็บโดยครูต้นแบบ โดยเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนแบบปกติของครูต้นแบบให้การเป็นการจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บ ภายใต้กระบวนการให้คำปรึกษาและดูแลระบบของคณะผู้วิจัยอย่างใกล้ชิด การพัฒนาระบบการเรียนการสอนใช้ระบบของมูเดิล ทำให้ง่ายต่อการบริหารจัดการ การสื่อสาร การเชื่อมโยงเครือข่าย และสะดวกต่อการจัดการระบบในขั้นตอนนี้จะแบ่งเป็น 2 ระยะเช่นกันคือ

ระยะที่หนึ่ง ทำการทดลองใช้สื่อโดยการนำไปใช้กับผู้เรียนที่ครูต้นแบบสอนอยู่ ประเมินผลตามสภาพการนำไปใช้งานจริง อันเป็นขั้นตอนของการผลักดันให้นำไปใช้ ดำเนินการในวิทยาลัยทั้ง 24 แห่งที่ครูต้นแบบสังกัดอยู่ระหว่างวันที่ 23 พฤษภาคม - 16 สิงหาคม 2550 ถือเป็นขั้นตอนที่สี่ของกระบวนการ

ระยะที่สอง เป็นการประเมินผลของการยอมรับสื่อและตัวครูต้นแบบ โดยแจกแบบสอบถามเพื่อประเมินครูต้นแบบทั้ง 24 คนไปยังวิทยาลัยต่าง ๆ โดยประเมินจากนักเรียน-นักศึกษาและครูผู้ร่วมงานของครูต้นแบบวิทยาลัยละ 30 ชุด แบ่งเป็นนักเรียน-นักศึกษา 15 คน และครูผู้ร่วมงานของครูต้นแบบ 15 คน ประเมินคุณลักษณะ 3 ด้าน ได้แก่ด้านการจัดการเรียนการสอนของครูต้นแบบ ด้านการครองตนของครูต้นแบบ ด้านการประสานกับวิทยาลัยและชุมชนของครูต้นแบบจากเพื่อนร่วมงานและนักเรียนนักศึกษา ระหว่างเดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2550

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล (Evaluation)

เป็นขั้นตอนการดำเนินการวิจัยที่ดำเนินการในทุกระยะ เป็นการประเมินทั้งระบบตั้งแต่เริ่มโครงการ ระหว่างดำเนินโครงการและสิ้นสุดโครงการ แบ่งออกได้เป็น

การประเมินก่อน

การวิเคราะห์ความสามารถ

การวิเคราะห์คุณสมบัติ

การประเมินก่อน

การประเมินทั้งระบบ

การประเมินคัดเลือกผลงาน

การประเมินผลรวม

การประเมินสรุป	การประเมินประสิทธิภาพสื่อ
	การประเมินระหว่างเรียน
การประเมินประสิทธิผลการเรียนรู้	กระบวนการทั้งหมด
การรับรอง/การยืนยัน	การประเมินผลผลิต
รายงานการวิจัย	การรับรองครุต้นแบบ
การประเมินคุณสมบัติครุต้นแบบ	
การนิเทศก์ติดตาม	

เมื่อทำการประเมินทั้งระบบแล้ว ก็ให้ครุต้นแบบที่ได้นำสื่อการเรียนการสอนผ่านเว็บซึ่งทำการทดลองใช้ ทำการประเมินผลพร้อมกับการนำเสนอผลงานในระหว่างวันที่ 10-12 สิงหาคม 2550 และเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาทำการประเมินผลและใช้แบบประเมินมาตรฐานในการให้คะแนน

ขั้นการประเมินได้กระทำในทุกขั้นตอน โดยพิจารณาผลลัพธ์ของโครงการที่ผลงานของครุต้นแบบ การทำงานร่วมกัน 4 คน/วิชา แต่ประเมินผลงานเดี่ยวของครุต้นแบบแต่ละคน ซึ่งทุกคนสามารถระบุผลงานได้ว่าแต่ละท่านทำส่วนใดในวิชา เนื่องจากครุต้นแบบควรเป็นแบบอย่างในการทำงานร่วมกัน การประเมินผลครุต้นแบบได้เชิญศึกษานิเทศก์และคณะกรรมการดำเนินงานของโครงการมาพิจารณาผลงานพบว่า เว็บของทุกรายวิชาผ่านการประเมินตามกระบวนการทั้งหมด

ในขั้นตอนของการวิจัยจะทำการวิเคราะห์และประเมินผลอยู่ตลอดเวลา สื่อการเรียนการสอนผ่านเว็บที่พัฒนาขึ้นจะใช้แบบประเมินอิเล็กทรอนิกส์ของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ที่เป็นแบบประเมินสื่ออิเล็กทรอนิกส์แบบออนไลน์ ซึ่งพัฒนาขึ้นโดย สุรเชษฐ เวชชพิทักษ์ บุญเลิศ อรุณพิบูลย์ ปรัญญันท์ นิลสุข และสมควร เพียรพิทักษ์ (2546) ปรากฏอยู่ในหนังสือการพัฒนาสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและเว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อปี พ.ศ. 2546 โดยประกอบไปด้วยหัวข้อการประเมินจำสื่ออิเล็กทรอนิกส์แบบอิเล็กทรอนิกส์ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบระบบการเรียนการสอน ด้านการออกแบบหน้าจอ และด้านเทคนิค

การประเมินครุต้นแบบจะให้เป็นแบบสอบถาม โดยใช้กับครูและนักเรียนที่ครุต้นแบบสังกัดอยู่แบบสอบถามนี้เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อครุต้นแบบประเภทวิชาเกษตรกรรม ครุต้นแบบประเภทวิชาอุตสาหกรรมและครุต้นแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำนักงานคณะกรรมการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยใช้กรอบแนวคิด เกณฑ์การคัดเลือกครุต้นแบบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา (2543) ได้มีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกครุต้นแบบดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนของครู ตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
2. การครองตนของครู
3. การประสานงานกับชุมชน

โดยผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอาจารย์และนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัยที่ครุต้นแบบสังกัดอยู่ คณะผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาผลงานของครุต้นแบบ นอกจากนี้ก็จะมีผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินและให้คะแนนคุณภาพสื่อ ก่อนที่จะนำไปทำการทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 อีกด้วย

ผลการวิจัย

1. ครุต้นแบบสามารถพัฒนาการเรียนการสอนผ่านเว็บได้ครบทั้ง 6 รายวิชา ตามรูปแบบและขั้นตอนของการพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การประเมินสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของครุต้นแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้แบบประเมินคะแนนคุณภาพของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ 4 ด้าน ผ่านเกณฑ์ทุกรายวิชา

2. ผลการประเมินครุต้นแบบโดยนักเรียน-นักศึกษาและครูผู้ร่วมงาน จำนวน 719 คน โดยรวม 3 ด้าน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เรียงลำดับคือ ด้านการครองตนของครุต้นแบบ เห็นด้วยมากที่สุด ด้านการประสานงานกับวิทยาลัยและชุมชน เห็นด้วยมาก และด้านการจัดการเรียนการสอนของครุต้นแบบ เห็นด้วยมาก ตามลำดับ

3. ผลการประเมินสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของครุต้นแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยใช้แบบประเมินคะแนนคุณภาพของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั้ง 4 ด้าน พบว่า

3.1 วิชาการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	ได้คะแนนร้อยละ 79.60 อยู่ในระดับ ดี
3.2 วิชาหลักการส่งเสริมการเกษตร	ได้คะแนนร้อยละ 65.40 อยู่ในระดับ พอใช้
3.3 วิชาหลักพืชกรรม	ได้คะแนนร้อยละ 73.40 อยู่ในระดับ ดี
3.4 วิชาเครื่องวัดไฟฟ้า	ได้คะแนนร้อยละ 83.00 อยู่ในระดับ ดีมาก
3.5 วิชางานไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เบื้องต้น	ได้คะแนนร้อยละ 91.00 อยู่ในระดับ ดีมาก
3.6 วิชางานเครื่องยนต์เบื้องต้น	ได้คะแนนร้อยละ 87.00 อยู่ในระดับ ดีมาก

4. ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ 6 วิชา โดยครุต้นแบบแต่ละประเภทวิชาได้นำไปทำการทดลองและทดสอบใช้งานจริงกับนักเรียน-นักศึกษาพบว่า

4.1 ผลการวิเคราะห์การพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยครุต้นแบบ วิชาการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80 / 80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนวิชาการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ระหว่าง ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกัน และพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

4.2 ผลคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยบทเรียนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิชาหลักการส่งเสริมการเกษตร สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.3 ผลการค่าประสิทธิภาพของบทเรียนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิชาการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 83.72 / 85.29 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด ไว้ที่ 80 / 80 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยบทเรียนสื่ออิเล็กทรอนิกส์วิชาหลักพืชกรรมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.4 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของบทเรียนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิชาเครื่องวัดไฟฟ้าที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 83.72 / 85.29 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดไว้ที่ 80 / 80 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยบทเรียนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิชาเครื่องวัดไฟฟ้าสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

4.5 ผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยบทเรียนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิชางานไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เบื้องต้น สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

4.6 ผลการวิเคราะห์บทเรียนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิชางานเครื่องยนต์เบื้องต้น ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 78.15 / 75.41 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80 / 80 แสดงว่าบทเรียนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นี้ต้องมีการปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง

บทสรุป

การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนผ่านเว็บโดยครูต้นแบบ ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นการวิจัยและพัฒนาที่จะได้รูปแบบและกระบวนการในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนผ่านเว็บโดยอาศัยบุคลากรภายในของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา บนพื้นฐานที่เชื่อว่าคนของเราทำได้และคนของเรามีคุณภาพเพียงพอ เพียงแต่จะต้องหากระบวนการและวิธีการในการชักจูงและกระตุ้นให้ครูต้นแบบได้แสดงศักยภาพออกมาอย่างเต็มที่นั่นเอง ผลการวิจัยแสดงให้เห็นแล้วว่าการดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีรูปแบบกระบวนการที่ชัดเจน ตั้งแต่การวิเคราะห์ความสามารถ การเลือกวิธีการและออกแบบวิธีที่เหมาะสม ไปจนถึงการผลักดันทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการประเมินผลโดยรวมทั้งระบบ ตลอดจนการบูรณาการการพัฒนาการเรียนการสอนที่วิเคราะห์ ออกแบบ พัฒนา นำไปใช้และประเมินผลการเรียนรู้นั้น จะทำให้การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนผ่านเว็บประสบผลสำเร็จในที่สุด

รายการอ้างอิง

- ชนิษฐา จงพิพัฒน์วณิชย์และคณะ (2549) รายงานการวิจัยรูปแบบการพัฒนาครูแกนนำเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศด้านอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- มนต์ชัย เทียนทอง (2548) เทคโนโลยีการศึกษาทางไกล. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สุรเชษฐ เวชชพิทักษ์, บุญเลิศ อรุณพิบูลย์, ปรัชญนันท์ นิลสุข และสมควร เพ็ชรพิทักษ์. การพัฒนาสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและเว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2546.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไข พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2549) รายงานสรุปผลการประจำปี 2549 ของ สศช. เรื่องแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 : สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2546) เคล็ดลับความสำเร็จของครูต้นแบบ. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Aggarwal, A.K. and Bento, R. (2002) "Web-Based Education." in Web-based Instructional Learning edited by Mehdi Khosrow-Pour. London : Information Resources Management Association.
- Bonk, C.J. , Wisher, R. A., and Lee, J.Y. (2004) "Moderating Learner-Centered E-Learning : Problems and Solutions, Benefits and Implications" in Online Collaborative Learning : Theory and Practice edited by Tim S. Roberts. London : Information Science Publishing
- Liberati, D. (2004) "Building Successful Online Relationships" Getting the Most from Online Learning (George M. Piskurich Editor) San Francisco : John Wiley & Sons, Inc.
- Van Tiem, M.D., Moseley, L.J., and Dessinger, C.J. (2001) Fundamental of Performance Technology : A Guide to Improving People, Process, and Performance. Performance Improvement. March 2001 : 60-64.
- Van Tiem, M.D., Moseley, L.J.,and Dessinger, C.J. (2004) Fundamental of Performance Technology Second Edition. New York : The International Society for Performance Improvement.

เกี่ยวกับผู้เขียน

อาจารย์ ดร.ปรัชญนันท์ นิลสุข

ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

prachyanunn@kmitnb.ac.th , <http://www.prachyanun.com>

นางพรทิพย์ เอกมหาราช Ekmaharaj.pt@gmail.com

นักวิชาการศึกษา 7ว สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

นางกณัฐฐา จำลองกุล ka_natt@yahoo.com

ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ คศ.2 สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

นางมัทธนา ตะเทียนทอง Muttem48@yahoo.com

นักวิชาการศึกษา 6ว สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ

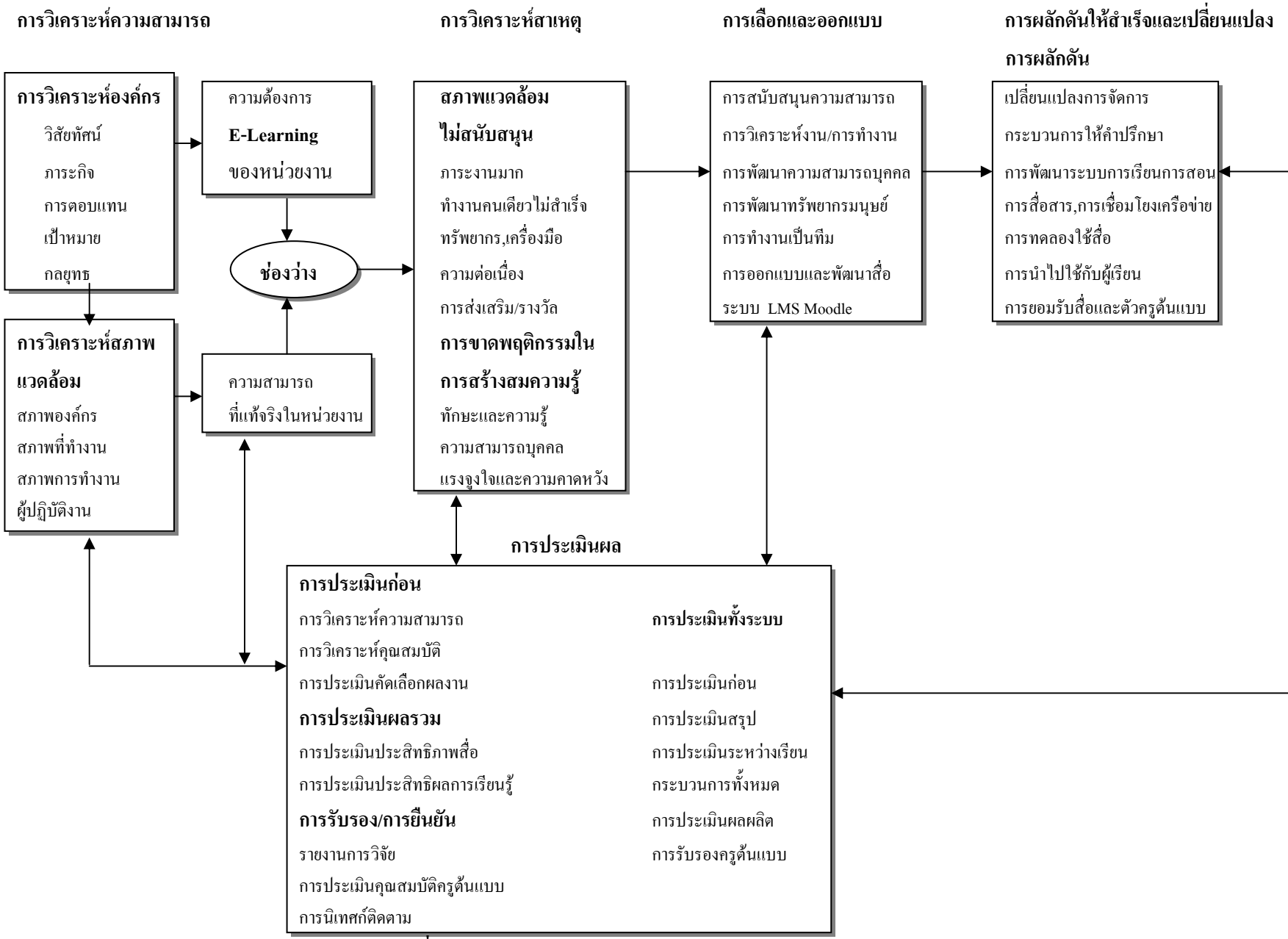
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

การอ้างอิงรายงานการวิจัย

ปรัชญนันท์ นิลสุข และคณะ. (2550). รายงานการวิจัยการพัฒนาการเรียนการสอนผ่านเว็บโดยครู

ต้นแบบ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานอาชีวศึกษาและ

วิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

รูปแบบการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนผ่านเว็บโดยครูต้นแบบ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา